

Szima Csilla

MASSZA

I mre felemelte a viharlámpát, friss olajat töltött bele, belépett vele a konyhába, felcsavarta a lángot, majd a szegre akasztotta a lámpást. A derengő fény megvilágította a nagy üstöt, amiben előkészítve ott várt a kifőzendő cefre. Éjjelre járt az idő, mire átmerte a hordókból az üstbe a lőrét, és nekilátott a főzésnek. Morcosan ült le a tűzhely mellé, kinyitotta a kályha ajtaját, és összekaparta a parazsat. Megrakta a tüzet, majd cigarettára gyújtott, unottan szívta a füstöt, még káromkodott is magában, hogy éjszaka került rá a sor. A pálinkafőzés macerás dolog, az üst alatt a tűz nem aludhatott ki, így haladt csak folyamatosan a munka, mert egymás után következtek a pálinkafőzők. Nappal mindig betévedt valaki, lehetett társalogni a cimborákkal, még az ital is jobban esett, mint így az éjszaka közepén egyedül üldögélni, és kavargatni az értékes alapanyagot. Felemelte a pálinkás üveget, hosszan nézte a megfogyatkozott tartalmát, majd jóízűen meghúzta. Már el is szállt a haragja. Arca belevörösödött, reménykedve kacsingatott a fortyogásnak induló cefrére, remélte, az idén is lesz jócskán itóka. Megdolgozott érte, az előre beáztatott, majd megdagadt kádba hetekig gyűjtögette a lehulló szilvát, majd várta, hogy megroskadjon, erjedjen a gyümölcs.

A pálinkafőzés, vagyis a lepárlás az a folyamat, amikor a felforrt cefre összetevői párává válnak. Az alkohol 78,3 Celsius-fokon forr, ez azt jelenti, hogy az erjedt cefre felforrósítása során először az alkohol fog kipárologni. Előbb erősebb, majd gyengébb párlat keletkezik. A pára a kazánból a kupolás fedőn és a páraelvezető csövön keresztül átmegy a vízűtéses berendezésbe, itt kerül sor a kondenzálásra. A pálinka színtelen, kellemes aromájú folyadék, Imre nem is tudja elképzelni a mindennapjait alkohol nélkül. Pedig otthon sok perpatvar forrása volt.

Hej, pedig milyen szép idők voltak, tűnődött magában, akkortájt az ecetgyárbán dolgozott, amikor megismerte Katát. Éppen egy szórakozóhelyen ültek, és iszogattak, nem tűnt fel, hogy gondot okozott volna az alkohol kérdése. Ezután rövid időn belül összeházasodtak, megszületett Andriska, majd következtek az unalmas hétköznapok, amikor

Katának nem volt elég a kereset. Esténként kimaradozott, talán ekkor történt, hogy Imre egyre gyakrabban nyúlt az italhoz. Mi tagadás, gyakran felöntött a garatra, majd csúnya összetűzések következtek, vita, perpatvar, miután ő még többet ivott. Alkoholba fojtotta bánatát, ivott, ha rossz kedve volt, ivott, ha vidult a barátokkal, tény, hogy teljesen kihűlt a családi fészek. Hosszú viták után előfordult, hogy eldöntötte magában, nem nyúl többet az alkoholhoz, de az elhatározás pusztán délibábnak minősült. Ezután Kata egyre hosszabb időre maradt távol, majd egyszer összehalkolt, fogta a gyermeket és végleg odébb állt.

Imre homályosan emlékszik erre az időre, valami figyelmeztetés is érkezett a gyárból, hogy többé ittasan ne lépjen a gyár udvarára, majd végleg kitétek. Kereset hiányában napszámosként próbálta beszerezni a mindennapit: segített az építkezésben, gödröt ásott, a mezőn betakarított. Kevéske keresete gyakran a betevő falatra futotta, na meg a nélkülözhetetlen alkoholra, cigarettára. A barátok, akik eddig mellette voltak, pénz híján ők is tovább álltak. Most is itt ücsörög magában, remélve, hogy valaki majd rányitja az ajtót.

Kicsit fölállt, megmozgatta elzsibbadt tagjait, majd kibámult a messzeségbe. A telihold ragyogott az égen, csillagok ezrei bújtak elő a felhők mögül. A derengő fényben a lovakat figyelte, amint nyugodtan legelésztek az Epresben. Kifogta őket a szekér elől, még béklyót sem tett lábukra, úgysem csavarognak el. Micsoda két szép állat, mióta Kata nem várta haza, gyakran a lovakhoz szólt, mintha értenék panaszát. „A ló intelligens állat, megtanítja legyőzni félelmeinket, felállni kudarcainkból, a magyar lélek szilajságára, a magyar virtusra emlékeztet”, mondta egy állatorvos. Szürke volt a kedvence, okos szemei mindig követték, merre jár, miben mesterkedik, még arra is figyelt, ha megbotlott és leesett, ilyenkor patájával rugdalta a földet, s csak akkor nyugodott meg, ha közeledett hozzá, és megsimogatta nagy fejét, bozontos sörényét.

Imre újra cigarettára gyújtott, majd fenéig ürítette az üveget, s várta, hogy áthassa az a kellemes, nyugtató melegség, ami az alkohol hatása volt. Nem is számolta, mennyit iszik, pedig tudatában volt, hogy szervezetét fokozatosan és visszafordíthatatlanul kezdte leépíteni. A fizikai és lelki függőség után nem is próbált többé leszokni. Ereje nem volt a régi, keze állandóan remegett, akár a Parkinson-kórosoknak, többször került kórházba hasnyálmirigy-gyulladásal. Ezután az orvo-

sok tanácsára elvonókúrával is próbálkozott, de saját akarakterő híján újra inni kezdett. Ha a gyermek meglátogatta rövid időre, megpróbálta nem kiütni magát, ilyenkor ideges és kötekedő volt, mindig úgy váltak el, hogy talán nem is látja többé. Pedig rövid józan, békés perceiben mindig csak Andriskára gondolt, ő volt a szeme fénye, s ahogy cseperedett, saját édesanyját látta benne.

Újra megrakta a tüzet, csak úgy módjával, hogy nehogy odakapjon a cefre. A kavaró nyöszörgő kerregése hasított bele az éjszaka csöndjébe. A tűz lángja a falakra vetítette furcsa árnyait, lidércfény táncolt, bujkált minden szegletben. Minden árnyban ott rejtőzött a múlt egy-egy töredéke. Valahol kereste a választ a megoldatlan kérdésekre, hogyan is kezdett ő el inni. Lehet, hogy a génjei sugallatára, védte panaszosan magát. Ifjú korára gondolt, amikor még harmóniában élt önmagával, anyja féltő gonddal karolta át minden este. Apja korán távozott az élők sorából, akkor olyan sejtelmesnek tűnt korai balesete, később kapott magyarázatot rá. Ő sem vetette meg az italt, esténként volt is érte civódás, de őt anya mindig kimenekítette a konfliktusokból. Aztán egyszer csak a halál hírével jöttek a szomszédok. Kint szántott a mezőn egy pár lóval, két kezével fogta az eke szarvát, a gyeplőt pedig a nyakába akasztotta, így egyedül is boldogult. A lovak megriadtak, és megrántották a gyeplőt, megsérült a hátgerince, nyomban meghalt. Mint gyermek nem látta közelről, de a halottkém szerint teljesen részeg volt.

Már pirkadt, az értékes nedű tovább csöpögött, Imre néha felállt, méregette a fokokat, elégedetten nézegette az összegyűlt alkoholt. Bár úgy döntött, a friss itókát csak éppen megízleli, most sem tudott ellenállni a piának. Feltöltötte üvegét, és addig nem tágított, amíg fenékgig nem ürítette, csettintgetett utána, élvezte a kellemes aromát. Hirtelen felállt, de a harmadik lépés után megszédült, tántorogva haladt kifelé, megcsúszott, elesett. Nem is emlékszik, meddig hevert a földön, majd újra felkelt, és visszaült a padkára. Bosszankodott, hogy ennyire magatehetetlen, pedig még lesz munkája. Eszébe jutott egyik rokona, aki ugyancsak nem tudott ellenállni az italnak. Egy téli este a kocsmában cudarul felöntött a garatra, a haverok nem is akarták egyedül elengedni. Ő mégis hazaindult, de meg nem érkezett. Felesége hajnalban indult a keresésére. Már napok óta erősen havazott, reggelre keményen fagyott, s a rokon egy kiskabátban ott hevert az árok partján, arccal a hóban feküdt mozdulatlan. Úgy dőlhetett fel, mint egy zsák,

mondogatták, és rögtön megfulladt. Hosszú, nyurga testét teljesen szétszívta a fagy, úgy tették a koporsóba, ahogy volt, megmeredve.

Imre összeszedte jártányi erejét, és odament lemérni a csöpögő alkohol erejét, alig volt már harminc fokos. Így a tilinket már nem engedte bele, külön gyűjtötte egy tartályba ínséges időkre. Ezután kinyitotta az üst ajtaját, majd a csatorna végét, hogy a kifőzött pálinkaseprőt kiengedje a szabadba. A forró massa végigfolyt a vályún, de hirtelen eldugult, és nem tudott tovább ürülni. Imre káromkodott, mindjárt érkezik a soron következő, s ő még nem végzett. Lázár jó komája volt valamikor, de az utóbbi időben eléggé elhültek egymástól, talán nemesi származását próbálta fitogtatni, talán pusztán megvetette Imrét, hogy nem tud magának parancsolni.

- Te is a veszedbe rohansz - ismételte, mert túl gyakran látta ittasan jönni-menni a pálinkafőző környékén.

Mivel továbbra sem folyt ki a csiger, összeszedte erejét, vette a viharlámpát, és kiment, hogy kidugaszolja a csatorna végét. Keleten már pitymallott, könnyű őszi szél rázta a fák megfogyatkozott koronáit, harang kondult, a távolban kutya ugatása, kakasok kukorékolása jelezte egy új nap kezdetét. Lovai már visszafordultak, várták a hazaindulást. Imre tántorogva haladt előre, egyik kezével szüntelenül kapaszkodott a kunyhó oldalába, próbált végigmenni a keskeny kis pallón, mely a csatornához vezetett. Már látta is, hol van a dugulás, csak éppen foglalt volt a keze, hogy cselekedjen. Lehajolt, de hirtelen megszedült, és lámpástól belesett a töméntelen cefrébe, mely minden alkalommal kiürült az üstből. Ott kapálózott ügyefogyottan, derékig belesüppedve a langyos lőrébe. Segítség után kiabált, már-már azt hitte, ott fog elpatkolni magatehetetlenül. Egyszer csak hangos beszédre lett figyelmes, felismerte Lázár hangját, aki feléje közeledett egy karóval.

- A hájdermenkű csapjon beléd, hogy az anyád kínjába estél bele a ganéba? A lovad ott nyerit és toporzékol, akkor lettem figyelmes a bajra.

Imre tehetetlenül vergődött, míg nagy innal-kínnal belekapaszkodott a karó végébe, és a komája kihúzta a puha masszából. Hálás tekintettel takarítgatta magát, azt sem tudta, hogy Lázárnak vagy a Szürkének köszönheti életét. Még a megmaradt tűzifát is a komájának hagyta. Kis segítséggel felpakolt a szekérre, majd bandukolva elindultak a lovak hazafelé. Mire felkelt a nap, gondolatai már messze jártak, csalódásai, kudarcai, öröme és bánata mind ott tornyosult jelentéktelen kis életében.